

T. C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TELEVİZYON YAPIM - YÖNETİM **SÜRECİNDE İLETİŞİM**

Yüksek Lisans Tezi

Ergun YÜKSEL

Eskişehir, 1985

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
ŞEKİLLER LİSTESİ	iv
G İ R İ Ş	1
B İ R İ N C İ B Ö L Ü M	
TELEVİZYON PROGRAMI YAPIMINDA İÇ İLETİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	7
1. MEKAN ÖZELLİKLERİ VE KİŞİLERİN BİRBİRLERİNE GÖRE FİZİKSEL DURUMLARI.	7
2. YAYIN TÜRÜ.	11
2.1. Canlı Yayın.	11
2.2. Dolaylı Yayın.	13
3. YAPIM YAYIN ORGANINA İLİŞKİN ÖZELLİKLER	14
İ K İ N C İ B Ö L Ü M	
TELEVİZYON PROGRAM YAPIMINDA İÇ İLETİŞİMDE KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER	16
1. DİL	16
2. VÜCUT İŞARETLERİ VE DAVRANIŞLAR	18
3. FİZİKSEL ARAÇ VE GEREÇLER	21

3.1. Çekim Tahtası.	21
3.2. Kamera Kartları.	21
3.3. Basılı Formlar	22
3.4. İlan Tahtaları	23
3.5. Işıklar.	23
3.6. İntercom Sistem.	24

Ü Ç Ü N C Ü B Ö L Ü M

TELEVİZYON PROGRAM YAPIMINDA ÇALIŞAN ELEMANLARIN GÖREVE İLİŞKİN DAVRANIŞ VE İLİŞKİLERİ.	25
--	----

1. TELEVİZYON YAPIM YÖNETİMİNDE İLETİŞİM FAKTÖRLERİ.	30
--	----

Ö Z E T.	44
------------------	----

T A N I M L A R.	45
--------------------------	----

1. YAPIM ELEMANLARI.	45
------------------------------	----

2. ÇEKİM ÖLÇEKLERİ	47
------------------------------	----

3. KAMERA HAREKETLERİ.	47
--------------------------------	----

E K L E R

EK-1 TİCARET HUKUKU DERSİ ÇEKİMİ	49
--	----

EK-2 İŞLETME FİNANSMANI DERSİ ÇEKİMİ	53
--	----

EK-3 PAZARLAMA DERSİ ÇEKİMİ.	56
--------------------------------------	----

EK-4 KIBRIS GECESİ (EĞLENCE PROGRAMI) ÇEKİMİ	62
--	----

EK-5 TÜRKİYEİNİN İDARİ YAPISI DERSİ ÇEKİMİ.	69
---	----

EK-6 YAZILI İLETİŞİMDE KULLANILAN BASILI FORMLAR	71
--	----

K A Y N A K Ç A.	79
--------------------------	----

Ş E K İ L L E R L İ S T E S İ

<u>Sekil No.</u>		<u>Sayfa</u>
1	Yönetmen-Kameraman İletişimi	5
2	Yapım Kontrol Odası ve Personeli	10
3	Stüdyo Şefinin İşaretleri.	19
4	Stüdyo Şefinin İşaretleri.	20
5	Yönetmenle İlişkide Olan Yapım Görevlileri	29

G İ R İ Ő

İnsanlar arasındaki iletişimin en temel aracı dildir. Bilim ve teknolojidaki geliŐmeler sonucu ortaya çıkan her meslek, zamanla kendine zgu bir dil yaratmaktadır. Öyle ki, bu teknik dili bilmeden iş yapma ya da yaptırabilme çok zor, hatta kimi meslekler için olanaksız olmaktadır.

Televizyon program yapımının ekip çalışmasını gerektiren bir uęraŐ olması, yukardaki gerçeği bu meslek için daha önemli kılmaktadır. Kaldı ki Türkiye, televizyon teknolojisiyle birlikte bu alandaki teknik dili de ithal etmiŐtir. Bu durum, Türkiye'de televizyonculuğu meslek edinenler için dil konusunu daha da karmaşık hale getirmektedir. Bir yandan kullanılan terimlere Türkçe kargılık bulma çalıŐmaları devam ederken, bir yandan teknolojinin getirdiği terimler kullanılmaktadır. Bu arada uygulamada, çalışma ortamının zorlaması ile doğaçlama terimler de üretilmektedir.

Türkiye'de televizyon alanında çalıŐmalara öncülük edecek kadrolar, televizyon konusunda çok defa ya yurt dışında eğitim görmüŐler, ya da yurt dıŐından gelen uzmanlar

tarafından eğitilmişlerdir. Bu kişiler de teknolojinin kendilerine verdiği dili uygulamada kullanmak zorunda kalmışlar, ayrıca kendilerinden sonra gelen kuşaklara da bu durum yansımıştır. Kavramların Türkçeleştirilmeleri bireysel girişim olarak kalmıştır. Gerçi Türkiye'de resmi olarak televizyon programı üreten Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Televizyon Merkezinde terimlerin Türkçeleştirilmeleri ve ortak dil kullanılması için girişimler olmuş, bu konuda bazı öneriler getirilmiştir(1). Ancak bunların ne derece geçerli ve halen kullanılır olduğu tartışma konusudur.

Türkiye'de televizyon yayıncılığı 17 yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Bu süre içinde yalnız televizyona bağlı çalışmalar değil, diğer alanlardaki (video, sinema) çalışmalarda da ortak bir dilin saptanması gereği zaman zaman hissedilmiş, bazı tercümelemler, klavuzlar ve sözlükler

---

(1) Bkz.: Selim Esen, "TV Haberciliği ve TV Yapım Tekniği" (Ankara: TRT Eğitim Dairesi Başkanlığı Eğitim Uygulama Müdürlüğü 1984)(teksir); Desmond Davis, "Televizyon Yönetmeni İçin Temel Bilgiler", Çeviren Ahmet Pınar-Arsal Soley (Televizyon Program ve Yayın Planlama Müdürlüğü 1972)(tersir); Dursun Gökdağ, "Televizyon Dili ve Kullanılması" (An. Ü. Açıköğretim Fakültesi 1982) (teksir); Levent Kılıç, Hâluk Yüksel, Deniz Güler "Televizyonda Görüntü Geçiş Yöntemleri" (An. Ü. Açıköğretim Fakültesi 1982)(teksir).

hazırlanmıştır(2). Ancak sonuçta, televizyon alanında tam anlamıyla geliştirilmiş bir ortak yapım ve yönetim terimleri ya da iletişim dili meydana getirildiği söylenemez.

Oysa, televizyon yapım yönetim sürecinin açıklık, çabukluk ve kesinlik ilkelerine dayanan bir dile ihtiyacı vardır. Bu ise ortak bir terminolojinin oluşmasıyla gerçekleşir. Ortak bir terminolojinin ve iletişim dilinin olmayışı, televizyon stüdyosunun çekim ortamında kaçınılmaz olarak hatalara ve aksaklıklara neden olacaktır.

Televizyon program yapımı bir süreçtir ve bu süreç içinde iletişim söz konusudur. Yapım sürecindeki kişiler birbirleriyle ilişki içindedirler ve her bir kişi diğerlerini etkiler. Bu durum karşısında yapım süreci içinde iletişim süreci ortaya çıkar. Süreç içinde olan bir şey durağan değil devingendir, etkindir ve sürekli değişim içindedir. İletişim sürecini incelememiz için iletinin kaynağını,

---

(2) Bkz.: Nijat Özün, Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü, (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları 1981); Güner Sarıoğlu, Televizyonda Yapım ve Yönetim (Ankara: 1967); Güner Sarıoğlu, Televizyon Program Yapımı ve Yönetimi (Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 1976); Ayhan Eyikan, Film Yapımı Yönetimi Tekniği (Ankara: 1973); Mahmut Tali Öngören, Televizyon Film Yapım Yöntemleri (Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 1976); "Resimli Ansiklopedik Video Sözlüğü" Video-TV Dergisi, Mayıs 1983, Sayı 14, s.30.

iletinin verildiği özel durumu, hedef alıcıyı, iletişimin yapıldığı sistemi ve kullanılan dili ele almamız gerekir.

Yapım sürecindeki iletişimde, iletişimin üç ana etkisi gözönünde tutular. Bunlar;

- Alıcının bilgi düzeyinde ortaya çıkan değişme
- Alıcının tutumunda görülen değişme
- Alıcının açık davranışında ortaya çıkan değişme

Bunu basit bir şekilde özele indirgeyecek olursak, şu örnek çıkar karşımıza.

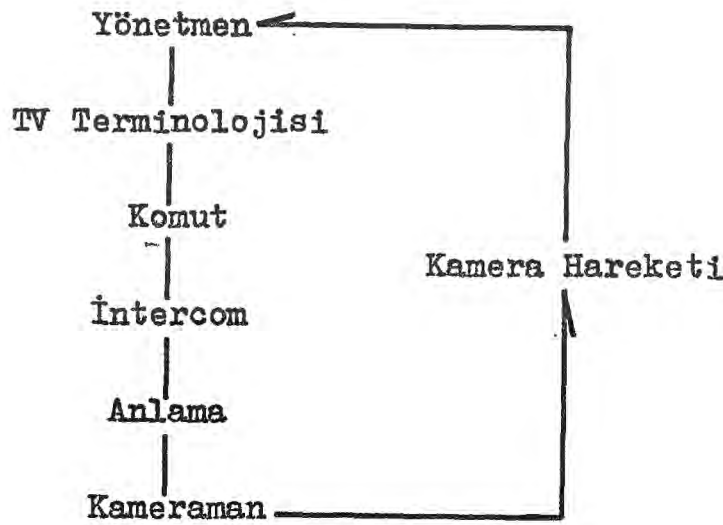
Yapım görevlileri yapım toplantıları ile sözlü veya yazılı olarak konu hakkında bilgilendirilir. Konu hakkında bilgi edinen kişiler, eyleme geçmek için araştırma ve hazırlık yaparlar, hazırlıklar tamamlandıca da beklenen davranışı (istenen işi) yerine getirirler.

Her zaman olmasa bile çoğu kez bu üç değişme ard arda görülür. Yapım çalışmalarında iletiler bu sıra göz önünde tutularak hazırlanır.

Yapım sürecindeki iletişimi, iletişimin öğeleri itibariyle bir örnekle vermekte yarar vardır. Buna göre şekil 1'de çekim sırasında yönetmenle kameraman arasındaki iletişim görülmektedir.

Şekil 1'de yönetmen kaynak pozisyonundadır. Senaryonun akışına göre kameramandan bir hareket yapmasını

istiyecektir. Bu düşüncesini televizyon terminolojisi ile kodlayıp, komut şekline dönüştürecektir. Komut iletilmek istenilen mesajdır. Yönetmen komutunu intercom sistem ile gönderecektir. Komutu alan kameraman yönetmenin ne istediğini anlayıp (kod açma), istenilen kamera hareketini yapacaktır. Kameraman iletişim ögesi olarak alıcıdır. Kamera hareketi ise yansıma (feedback)dır. Sessizliğin esas olduğu stüdyoda kameraman, yönetmene komutu aldığını sesle değil, yaptığı kamera hareketiyle bildirmiştir.

Şekil 1: Yönetmen-Kameraman İletişimi

Bu iletişim, iletişim öğelerinin varlığıyla gerçekleşmiştir. Bu nedenle yapım sürecindeki iletişim ele alınırken, iletişim öğelerinin incelenmesi gerekir. Yapım

sürecinde, yapım elemanlarının kendi aralarındaki ilişkilerden dolayı iç iletişim niteliğini taşıyan iletişim süreci öğeleri itibariyle ele alınacaktır. Ancak daha önce, iç iletişimi etkileyen faktörleri sıralamakta yarar vardır.

Bu çalışma Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Merkezindeki uygulamalara dayanılarak yapılmıştır.

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M

TELEVİZYON PROGRAMI YAPIMINDA İÇ İLETİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Televizyon programı yapım sürecinde iletişimi etkileyen bir takım faktörler vardır. Bu faktörler iletişim dilinin niteliğini belirlemede etkin olmaktadır. Ayrıca iletişimde bir birlikteliğin olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu faktörleri şu şekilde ele alabiliriz.

1. MEKAN ÖZELLİKLERİ VE KİŞİLERİN BİRBİRLERİNE GÖRE FİZİKSEL DURUMLARI

Televizyon yapım yönetim sürecinin en karmaşık bölümü çekim aşamasıdır. İletişim trafiğinin en yoğun olduğu bölümdür. Çekim; televizyon programını gerçekleştirmek üzere kamera ve ses cihazları ile görüntülerin ve seslerin değişik formatlardaki video bantlarına kaydedilmesi olayıdır. Çekim, televizyon programı yapım süreci içinde senaryonun oluşturulmasından sonra başlar. Televizyon programının temel düşüncesi, senaryo ile yazılı metne, çekim ile de televizyona uyarlanır. Senaryo yazarının fikrinde

canlanıp, yazılı metne dönüştürdüğü olaylar ve nesnelere çekim aşaması ile televizyon programı şekline dönüşür.

Çekim aşamasında esas olan görüntü ve sestir. Olaylar ve nesnelere, görüntü ve ses olarak kaydedilir. Bir televizyon program metni okunduğunda, önce görüntü düşünülür. Zettil bu aşamada süreci ikiye ayırır. Birincisi düşünce ve sözcüklerin bir bütünlük içinde bireysel görüntülere dönüştürülmesi olan görselleştirme (visualization); ikincisi ise, tek tek görüntüleri belirli anlam ifade edecek şekilde bir süreklilik içinde düzenlenmesi, görüntüleme (picturization)(3).

Televizyon programını oluşturan sadece görüntüsel anlatım değildir. Ses de televizyon programının bir parçasıdır. Ses, görüntü gibi televizyonun teknolojisinden gelen bir unsurdur. Ancak esas olarak ses, görüntüsel anlatımın etkisini güçlendirmektedir.

Televizyon programının vazgeçilmez bu iki unsurunun kaydedilmesi, bir ekip çalışmasını gerektirir. Televizyon teknolojisi gereği, ekip içinde görev alanların bir çoğu, aynı mekan içinde çalışmazlar. Çalışanlar arasında mekan farklılığı vardır.

---

(3) Herbert Zettil, Television Production Handbook, (2. Baskı, California: Wadsworth Publishing Company Inc. 1968) s.419.

Televizyon programı iki program merkezinde oluşur:

A. Program Oluşturma Merkezi (stüdyo)

B. Program Kontrol Merkezi

Program kontrol merkezi ise üç bölümden oluşur.

a) Program kontrol, b) Video kontrol, c) Ses kontrol(4).

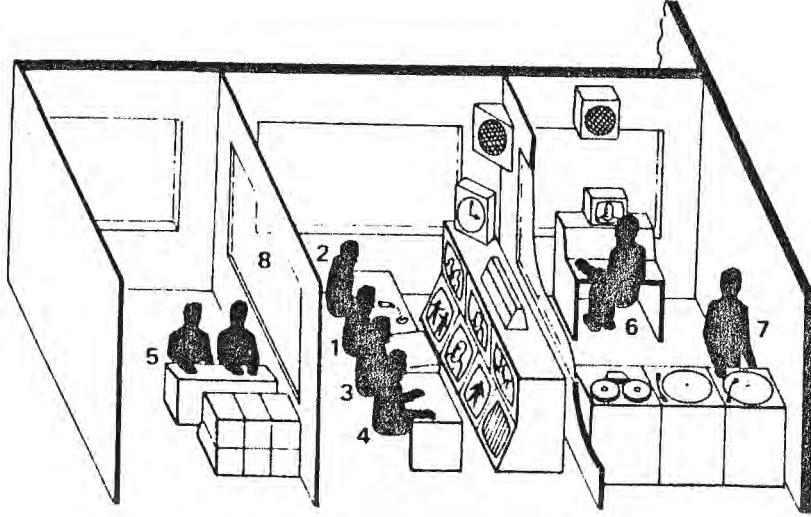
Ayrıca televizyon yayını yapan istasyonlarda bu merkezlerden ayrı bir de Ana Denetim Odası bulunur. Son kontrol odası da denilen ana denetim odasında, yönetim odasından gelen görüntü ile sesin yayına verilmek üzere denetimi yapılır.

Çekim sırasında görüntü ve sesle ilgili kontrollerin yapıldığı ve yönetmenin çekim ekibini yönettiği kontrol merkezi ile bu merkezde görev alan personel şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2'de de görüleceği gibi program kontrol merkezi üç ayrı mekana bölünmüştür. Ancak bazı televizyon istasyonlarında üç bölüm bir arada da bulunabilmektedir. Böyle bir yerleştirme düzeninde, iletişimin sağlıklı kurulabilmesi için, yönetmenin merkezi bir yerde bulunması, diğer görevlilerin ise yönetmenin yakın çevresinde yer alması en uygun olanıdır. Merkezi masa etrafında yönetmen

---

(4) Zettl. Television Production Handbook, ss.388-394.

1. Yönetmen, 2. Yönetmen yrd. 3. Resim seçici
4. Teknik yönetmen, 5. Video mühendisi,
görüntü operatörü, 6. Ses kontrol, 7. Pikap/
ses teypi operatörü, 8. Işık kontrol

Şekil 2. Yapım Kontrol Odası ve Personeli(5).

---

(5) Gerald Millerson, Effective TV. Production. (2. Baskı,
London: Focal Press 1983), s.15.

ve yardımcısı ile onlara eşlik eden resim seçici; teknik yönetmen, ses mühendisi ve ışık mühendisi yer alır(6). Böylece yönetmen, görevlilerle daha rahat ilişkiye geçebilecektir ve onları denetleyebilecektir.

Buna rağmen stüdyo görevlileri (stüdyo şefi, kameramanlar, boom operatörü vb.), görüntü kayıt operatörü ve telesine operatörü yönetmenden ayrı mekanlarda çalışmak zorunda kalacaktır. Oysa, farklı mekanlarda çalışmakta olan bu kişiler, işin niteliği gereği birbirleriyle iletişim kurmak zorundadır. Bu ilişki ise iç iletişim (intercom) sistemi ile sağlanır. Televizyon teknolojisinin niteliğinden kaynaklanan, farklı mekanlardaki kişilerin iletişiminin sağlıklı olabilmesi ise, ortak bir iletişim dilinin varlığı ile gerçekleşir.

2. YAYIN TÜRÜ

2.1. Canlı Yayın

Canlı yayın, daha önceden herhangi bir gereç üzerine saptanmamış, stüdyoda ya da stüdyo dışında gerçekleştirildiği, kamerayla saptandığı anda yayına verilen programlar için kullanılan terim. Dolaylı yayının karşıtıdır(7).

---

(6) Millerson, Effective TV. Production, s.14.

(7) Nijat Özön, Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü, s.50.

Eğer program banda kaydedilip de, olaydan kısa bir süre sonra yayına verilse dahi canlı olma niteliğini kaybeder.

Canlı yayın bir eğitim işidir. Belli bir ekibin, belli bir eğitim ve bilinç düzeyinde olan kişilerin belli bir amaca ulaşmak için yaptıkları işbirliğidir.

Günümüzde canlı yayınlar provalı ve provasız olmak üzere ayrımlanabilir. Bilinen olayların aktarılması provalı yapılabilir. Ancak genel bir ilke olarak canlı yayın, yazılı, planlı ve provasız yapılmış olmalıdır.

Canlı yayınlar, yayıncılık mesliğinde en riskli yayınlar olup, yayına yansiyacak en küçük bir hatanın onarılması olanağı yoktur. Bu nedenle canlı yayın ekibinin çok titiz çalışması gerekmektedir. Hatalara ve geç kalmalara neden olabilecek kavram kargaşasına olanak verilmemelidir. Canlı yayın ekibinin terimler ve ortak iletişim dili konusunda çelişkiye düşmemesi gerekir.

Örneğin; canlı yayın sırasında yönetmen kameramana yukarıya çevrin dediği zaman, kameramanın resmi yukarıya alması, yönetmenin isteğinin tersi bir hareket olacaktır. Oysa yönetmen, "yukarıya çevrin" komutuyla, resmin aşağıya alınmasını istemiştir.

Yine yönetmenin, "bir hazır, kes iki" şeklindeki bir komutu, resim seçiciyi yanıltabilecek ve yanlış kameranın

görüntüsünü yayına verebilecektir. Bu tür hatanın önüne geçmek için, yönetmenin yayına vereceği kameranın numarasını önceden söylemesi daha sağlıklı olacaktır.

Ortak bir iletişim dilinin belirlenmemesi sonucunda, uygulamada bunlara benzer hatalar yapılabilmektedir. Bu tür hataların önüne geçmek için, çekim ekibinin terimler ve komutlar üzerinde bir birlikteliğe varması gerekmektedir. Aksi takdirde hatalarıyla birlikte izleyiciye ulaşan canlı yayın, başarısız bir televizyon programı olmaktan kurtulamayacaktır. Bu nedenle canlı yayınlar, ortak bir terminoloji ve iletişim dilini gerekli kılmaktadır.

2.2. Dolaylı Yayın

Çekim sırasında yapılabilecek bir hatanın, canlı yayında düzeltilmemesine karşılık, dolaylı yayında hataların düzeltilme olanağı vardır.

Dolaylı yayın; çekimi yapılan televizyon programının video bandına kaydedilmesinden az ya da çok süre sonra yapılan yayındır.

Dolaylı yayınlarda, terim ve dil karmaşasından kaynaklanabilecek hataların anında izleyiciye ulaşmıyacağı için düzeltilme olanağı vardır. Ancak hatalar nedeniyle programın çekim süresi uzayacaktır. Zaten sıkışık olan stüdyo trafiği daha da çıkmaza girecektir. Televizyon yapımı pahalı bir olaydır. Çekim süresinin uzaması, programın maliyetini

bir kat daha arttıracaktır. Hatalar nedeniyle çekim süresinin uzaması, çekim ekibi üzerinde de olumsuz etki yapacaktır. Yorgun düşen ekip daha az özenli çalışacaktır. Bu da programın başarısını olumsuz yönde etkileyecektir.

Programın başarısını etkileyecek olan hataların azaltılabilmesi, bir bakıma ortak bir terminolojinin ve iletişim dilinin varlığıyla gerçekleşebilecektir. Ortak bir terminolojinin ve iletişim dilinin gerekliliği burada da ortaya çıkmaktadır.

3. YAPIM YAYIN ORGANINA İLİŞKİN ÖZELLİKLER

Örgütsel yapı farklılıkları organizasyonlarda kişiler arasındaki davranış ve iletişimi etkilemektedir. Örgüt yapısının belirlenmesi, organizasyonun bağlı olduğu sektöre göre farklılık gösterir. Televizyon istasyonlarının devlet kuruluşu veya özel kuruluş olması, onun örgüt yapısında da bir takım farklılıklar getirecektir. Bu farklılık ise, çalışanlar arasındaki davranış ve iletişimdeki farklılığı da ortaya çıkaracaktır. Organizasyonun sahip olduğu örgüt modeli, modele uygun davranış ve tutumların kazanılmasına neden olacaktır. Bir yapım yayın organında örgüt yapısı, iç iletişimi de etkileyecektir. Ancak bu etkilenmenin nasıl ve ne türde olduğu ise ayrı bir araştırma konusudur.

Televizyon yapımında iç iletişimi etkileyen, yapım yayın organına ilişkin bir özellik de, kurumun personel

politikasıdır. Televizyon kuruluşlarında üç ayrı statüde personel çalışmaktadır. Bunlar, kadrolu personel, sözleşmeli personel ve serbest çalışanlar olarak sıralanabilir(8). Kadrolu ve sözleşmeli personel uzun süre birlikte çalışma şansına sahiptir. Ancak serbest çalışanlar (freelancers) kimi zaman bir tek program çekimi için bir defalığına bir araya gelmektedir. Serbest çalışanları, kurumla bağlantısı sürekli olmayıp, yaptığı iş karşılığında ücret alan, geçici çalışanlar olarak tanımlayabiliriz. Bu statüdeki kişilerin yer alacağı çekim ekibinde, iletişim aksaklıklarının yol açacağı hata olasılığı da fazla olacaktır. Uzun süre birlikte çalışma olanağı bulan ekipler, zamanla kendi içlerinde bir iletişim dili oluşturabilirler. Oysa ilk kez bir araya gelen çekim ekibinin böyle bir şansı yoktur. Bu tür sakıncalar ortak bir iletişim dilinin varlığını zorunlu kılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON PROGRAM YAPIMINDA İÇ İLETİŞİMDE KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER

1. DİL

Televizyon teknolojisinin kendine has bir dili vardır. Yapım çalışmalarında görev alan kişilerin, özellikle çekim aşamasından sorumlu yönetmenin bu dili iyi bilmesi gerekir. Kişinin televizyona karşı duyduğu yakınlık ve ilişkilerden öte, yönetmen olabilmek için başta "televizyon dili" ni bilmek şarttır. Günlük yaşamda kullandığımız kelime dağarcığı ile yönetim masasına oturan kişi hiç bir şekilde başarıya ulaşamaz.

Televizyon kendine özgü kısaltmaları ve sözcükleriyle bambaşka bir dünyadır. Bu dünyada yaşamak için onun dilini öğrenmek ve bilmek gerekir. Televizyon sanatı kendine özgü diliyle oluşur. Televizyon yapımcılığında kendi günlük dilini kullanan bir yönetmen, kendisine ve dolayısıyla çekim ekibine zaman kaybettirmekten öteye gidemeyecektir.

Televizyon yönetmeninin çekim sırasında bütün yapım elemanlarını koordine etmesi son derece zor iştir. Aynı zamanda yönetmen;

- . Stüdyo mühendisleri ve yapım görevlilerini dinlemeli ve onlara bilgi vermeli.
- . Kontrol odasındaki görevlilerle (teknik yönetmen, ses mühendisi) konuşmalı ve onları dinlemeli.
- . En az üç monitörü izlemeli.
- . Kontrol odasındaki saati izlemeli ve bitiş zamanını gözetmeli.
- . Konuşma, müzik ve ses etkilemelerini dinlemeli.
- . Senaryoyu takip etmeli.
- . Bazı televizyon stodyolarında resim seçicilik yapmalı(9).

Yönetmen bu görevlerini hatasız ve zamanında yapabilmesi için televizyon dilini kullanması gerekmektedir. Televizyon dili, stüdyoda yer alan araç ve gereçlerin isimleri, çekim ölçekleri, kamera hareketleri, ışıklandırma aygıtlarının isimleri, seslendirmeyi sağlayan aygıt ve bölümlerin isimleri, dekor ve grafik bilgileri ile yönetimde kullanılan komut ve uyarılardan oluşan sözel terimlerdir.

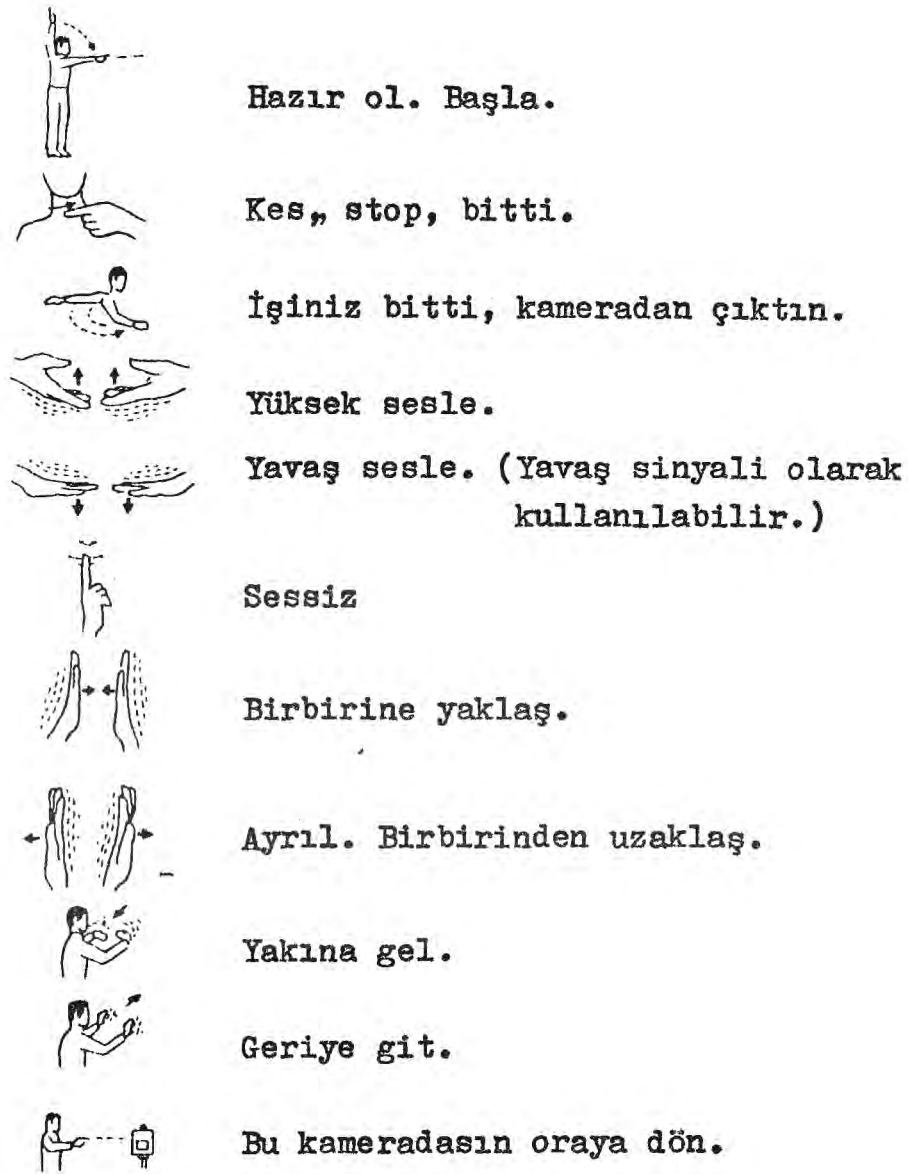
(9) Zettl, Television Production Handbook, s.463.

2. VÜCUT İŞARETLERİ VE DAVRANIŞLAR

Televizyon program yapımında iç iletişimde vücut işaretleri ve bazı davranışlarda kullanılmaktadır. Özellikle stüdyo şefinin kullandığı vücut işaretleri iletişimde önem kazanmaktadır. Sessizliğin esas olduğu stüdyo çekimlerinde, yönetmenin sunucu veya oyuncu yönetimiyle ilgili komutları, stüdyo şefi aracılığıyla oyuncu veya sunucuya vücut işaretleri ile aktarılır. Bazı durumlarda stüdyo şefi, yönetmenden gelen uyarıları, stüdyo görevlileri ve kameramanlara bir takım işaretler ile yansıtır.

Kimi zaman yönetmenler de, bazı durumlarda bir takım el işaretleri ile iletişim sağlamaktadırlar. Örneğin bir "el sıklatması" veya bazı el hareketleri resim seçici veya ses mühendisi için uyarı olabilmektedir. Ancak yönetmenin kullandığı el işaretleri, stüdyo şefinin işaretleri gibi belirgin ve bağlayıcı değildir. Yönetmenin yönetim tarzına ve ekip ile anlaşmasına bağlıdır.

Stüdyo şefinin oyuncu yönetimiyle ilgili vücut işaretleri şekil 3 ve 4'de görülmektedir.

Şekil 3. Stüdyo Şefinin İşaretleri(10).

(10) Gerald Millerson, The Technique Of Television Production, (7. Baskı, London: Focal Press 1969), s.191.

3. FİZİKSEL ARAÇ VE GEREÇLER

3.1. Çekim Tahtası

Program hakkında bir takım bilgiler içeren gereçtir. Programın çekiminden önce kamera ile görüntüsü tesbit edilerek, görüntü bandına kaydedilir. Programın başında yer alır. Programın adı, çekim sayısı, çekim numaraları, yönetmenin adı gibi bilgileri içerir. Televizyonda kullanılan çekim tahtası üzerinde bulunan saat veya bir takım ışıklarla kayda giriş süresi belirlenir. Çekime başlamadan yarım dakika önce üstündeki saat çalıştırılarak, çekim ekibine uyarı niteliğinde de kullanılır.

3.2. Kamera Kartları

Yönetmenle kameraman arasında yazılı iletişim aracıdır. Kamera kartlarında, her kameranın çekim numarası, çekim pozisyonları, kamera hareketleri ve çekim ölçekleri yönetmen tarafından yazılır. Kameraman, kamera kartlarındaki bilgiler doğrultusunda kendisine ait çekimleri gerçekleştirir. Kamera kartlarında yer alan çekim ölçekleri, nesnelerin nasıl çerçeveleneceği hakkında bilgi verir. Konusu insan olan çekimler ölçeklerine göre şu şekilde sıralanır:

Ayrıntılı Çekim (A.Ç.)

Yakın Çekim (Y.Ç.)

Omuz Çekim (O.Ç.)

- Bel Çekim (B.Ç.)
- Diz Çekim (D.Ç.)
- Genel Çekim (G.Ç.)

Kamera kartlarında yer alıp, kameramana uyarı niteliği taşıyan bir unsur da, kamera hareketleriyle ilgili bilgilerdir. Kamera hareketleri ise şu şekilde sıralanabilir.

- Sağa-Sola Çevrinme
- Yukarı-Aşağı Çevrinme
- Yükselme-Alçalma
- Sağa-Sola Kayma
- Öne-Geriye Kayma
- Optik Kaydırma

3.3. Basılı Formlar

Televizyon program yapım sürecinde basılı formlar, yazılı iletişim aracı olarak kullanılır. Yazılı iletişimde kullanılan basılı formlardan biri stüdyo planıdır. Stüdyo planı; stüdyoyu kuşbakışı görmeye yarayan, uygun bir ölçekle küçültülmüş ve her bir metre ya da metrenin en uygun birimlerine bağlı karelere bölünmüş plandır. Stüdyo planında setlerin, dekorun, oyuncuların, kamera ve mikrofonların durumları işaretlenir. Stüdyo planı aracılığıyla görevli kişiler, çekimde nelerin yer alacağını ve çekimin nasıl olacağı konusunda bilgi edinirler.

İletişimde kullanılan diğer basılı formlar ise, genellikle isteklerle ilgilidir. Bu formlar, çekimde görev alacak her bölüme ait kişilerin belirlenmesi için kullanılır. Çekimde kullanılmak üzere temin edilmesi istenen görüntü unsurları da (grafik, aksesuar vb.), bu formlar ile ilgili bölümlere iletilir.

Ayrıca görüntü bantlarının kutularında bulunan fişler ise, bantta kayıtlı olan program hakkında çeşitli bilgileri içerir. İletişimde kullanılan basılı formlara ilişkin örnekler ekte verilmiştir.

3.4. İlan Tahtaları

İlan tahtaları da iç iletişimde kullanılan araçlardan biridir. Çekimler, yapım toplantıları ve provalarla ilgili duyurular yapılır. Çekim ve provalarda kimlerin görev alacağı, yapım toplantılarına kimlerin katılacağı, çalışmanın saati ve yeri hakkında bilgileri yansıtır.

3.5. Işıklar

Televizyon yapımında bir takım renkli ışıklar, iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Bunlar uyarı niteliğini taşıyıp, yapım ünitelerinin kapılarında ve yapım ünitelerine yakın koridorlarda bulunan renkli lambalardır. Programın çekimine başlanıp başlanmadığını, prova yapıldığını veya bir çalışmanın olmadığını belirtirler.

Ayrıca kameraların üzerinde bulunan kırmızı lambalar ise, hangi kameranın yayında olduğunu işaret eder. Buna göre kameraman, oyuncu ve diğer stüdyo görevlileri davranışlarını düzenler.

3.6. İntercom Sistem

Bütün televizyon stüdyoları intercom sistem ile donatılmıştır. İntercom kullanımının ayrıntısı ve yöntemi, ekibin tecrübesine ve programın yapısına, diğer deyişle karmaşıklığına bağlıdır. İntercom sistem, yönetim bilgilerinin dengeli akışını sağlayarak bir takım anlaşmazlıkları, aksaklıkları ve dedikoduları önler. Gerektiğinde bir düğmeyle iletişim kesilebilir. Bu sistem çekim boyunca kontrol odasından stüdyoya, stüdyodan kontrol odasına konuşmayı sağlar. İntercom sistem ile kurulan iletişimin sağlıklı olabilmesi, kısa ve açıklık özelliklerini taşıyan ortak bir iletişim dili ile gerçekleşir. İntercom sistem ile iletişim, kulaklıklar ve mikrofon aracılığıyla sağlanır.

Ü Ç Ü N C Ü B Ö L Ü M

TELEVİZYON PROGRAM YAPIMINDA ÇALIŞAN ELEMANLARIN GÖREVE İLİŞKİN DAVRANIŞ VE İLİŞKİLERİ

Televizyon programı çeşitli birimlerde çalışan kişilerin çabalarıyla ortaya çıkar. Hemen her birimin sorumlusu, yardımcısı ve operatör düzeyinde çalışanları vardır. Yapım çalışması içinde görev alan kişilerin hangi işleri yapacağı, görev alanlarının neler olduğu kurallar çerçevesinde belirlenmiştir. Ancak bazı görevler, kurumun yapısına bağlı olarak iç içe girmiş olabilir. Bu nedenle öncelikle görevleriyle ilgili tartışma konusu olabilecek kişileri incelemekte yarar vardır.

Küçük istasyon çalışmalarında yapım ve yönetim işleri, bazı ülkelerde Yapımcı-Yönetmen olarak görev yapan bir kişi tarafından yönetilir. Küçük istasyonlarda yapım ve yönetimle ilgili birçok işler birbirine girmiş olduğundan, bu birlikte yönetim iyi sonuçlar vermektedir. Yapım ve yönetim işleri ayrı ayrı ele alındığında yapımcının görevleri şu şekilde ortaya çıkar. Programla ilgili fikirleri bulur, programın biçimini hazırlar, senaryo içeriğinin seçimini yapar, yapım için gereken malzemeyi hazırlar ve üretim ünitesindeki her türlü faaliyeti kontrol eder. Her türlü parasal

işlerin, denetlemelerin ve çekimle ilgili izinlerin sağlanmasını üzerine alır. Çekim ve prova programlarını düzenler.

Yönetmen ise, görsel materyaller ve senaryonun televizyon programı haline gelmesini sağlar. Stüdyoyu yayına hazırlar ve programın çekimini yönetir. Prova ve kayıtta kamera önündeki her kişi ya da nesneyi düzenler. Kameraları, ses ve ışık unsurlarını denetler. Her türlü sanatsal faaliyetten sorumludur. Senaryoya dayalı çekim senaryosu, kamera kartları ve stüdyo planını hazırlar. Çekimde yer alacak dekor, aksesuar, kostüm, grafik vb. görüntü malzemelerini saptar.

Televizyon yapım sürecinde, sanat yönetmeni kavramı da bazı televizyon kurumlarına ve yapımın özelliğine göre farklılık gösterir. Kimi zaman dekorcu ve sanat yönetmeni kavramı iç içe girebilmektedir. Sanat yönetmeni tüm dekor, aksesuar, grafik gibi görüntü unsurlarının hazırlanmasından sorumludur. Bir yapımın dekorlarının hazırlanmasıyla ilgili bütün işleri yönetir. Dekorcu ise, bir yapımın dekorlarını hazırlamakla görevlidir.ve sanat yönetmeninin sorumluluğunda çalışır. Bazı istasyonlarda sanat yönetmeni diye bir statü yoktur, onun sorumluluğuna giren işleri dekorcu çözümler.

Ses biriminde de bazı görevler bir kişi üzerinde toplanabilir. Ses mühendisi kaydedilen seslerin niteliği, mikrofon konumları gibi işlerden sorumludur. Pikap ve teyp

operatörü ise pakip ve teypin çalıştırılmasında görev alan kişidir. Ancak bazı televizyon kuruluşlarında yapımın niteliğine ve ses donanımının konumuna göre bu işleri bir tek kişi yapar.

Aydınlatma yönetmeni ve ışık teknisyeninde de aynı durum söz konusudur. Aydınlatma yönetmeni, çekim için gerekli olan ışık düzeninin yapımın niteliğine göre hazırlanmasından sorumludur. Işık teknisyeni ise aydınlatma yönetmeninin yardımcısı olup, aydınlatma yönetmeninin talimatları doğrultusunda ışık düzenini hazırlar. Bazı durumlarda bu görevlerde birleştirilir.

Bazı televizyon programlarının metin yazarı ve senaryo yazarı ayrı ayrı olabileceği gibi, aynı kişide olabilir. Hatta kimi zaman yapımcı veya yönetmen de programın senaryosunu yazabilir.

Televizyon program yapım çalışmalarında kişilerin davranış ve ilişkileri incelenirken yapımcı ve yönetmenin konumları ayrı ayrı ele alınacak, diğer birimler sorumluları itibariyle incelenecektir. Ayrıca kavram karışıklığına meydan vermemek için sanat yönetmeninin sorumluluğuna giren dekorcu, makyajcı, grafiker ve kostümcü ayrı ayrı ele alınacaktır.

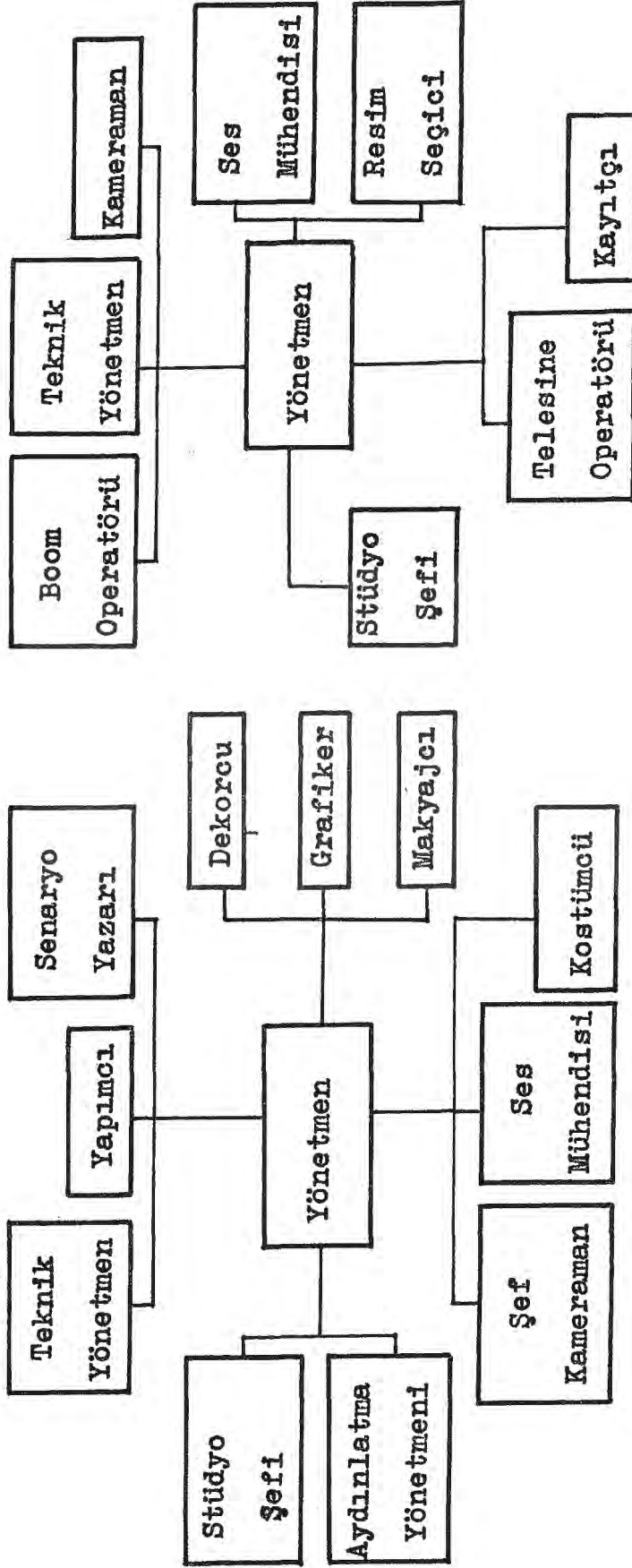
Program yapımında görev alan kişiler, hazırlık aşamasında ve çekim sırasında çalışanlar olarak incelenebilir. İşin niteliği gereği yapımdaki görevlilerin bir kısmı yapımın hazırlık safhasında yer alır, diğer kısmı ise çekim sırasında sürece katılır. Ayrıca her iki aşamada da bulunan görevliler

vardır. Kişilerin görev aldıkları aşamalara göre davranış ve ilişkilerinde de farklılık görülür. Hazırlık aşamasında genellikle yüz yüze iletişim hakimdir. Çekim sırasında ise, televizyon teknolojisinin zorlaması ile genellikle intercom aracılığıyla iletişim kurulur. Yüz yüze iletişim genellikle aynı yapım ünitelerinde çalışan kişiler arasında olur. Kişilerin davranış ve ilişkilerinin daha iyi anlaşılması için, hazırlık ve çekim aşamalarında görevli kişileri ayrı ayrı vermekte yarar vardır. Şekil 5'de yapımın odak noktası olan ve her türlü sanatsal faaliyetleri yürüten yönetmenin, her iki aşamada ilişkide olduğu yapım görevlileri gösterilmektedir. Şekil 5'deki grafik anlatımda doğrudan ilişkiler ele alınmış, alt birimler ve diğer elemanlarla olabilecek dolaylı ilişkiler gösterilmemiştir.

Şekil 5'de görüleceği gibi, hazırlık ve çekim aşamalarının farklı zamanlarda ve farklı eylemlerden olmasından kaynaklanan ilişki farklılıkları vardır. İletişim sürecine katılan kişilerde farklılık görülmektedir.

Örneğin; televizyon yapımında ışık, hazırlık aşamasında yapıpır. Genellikle çekim sırasında özel durumlar hariç ışık ile ilgili düzenlemeler yapılmaz. Bu nedenle, ışık görevlileri ile çekim aşamasında genel anlamda ilişki yoktur. Aynı şey dekorcu, grafiker, makyajcı ve kostümcü için de geçerlidir.

Gerek hazırlık, gerekse çekim sırasında oldukça karmaşık olan ilişki trafiğini açarak incelersek, kişilerin davranış ve iletişim özellikleri daha sonraki sayfalarda anlatıldığı gibi ortaya çıkar.

Hazırlık Aşaması

Çekim Aşaması

Şekil 5. Yönetmenle İlişkide Olan Yapım Görevlileri

1. TELEVİZYON YAPIM YÖNETİMİNDE İLETİŞİM FAKTÖRLERİ

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
Metin Yazarı	Oturarak çalışır. Elle veya yazı makinesiyle konuyu ve fikri geliştirir.	Sekreter Senarist Yapımcı Sosyal Çevre (Kütüphane, Mesleki kuruluşlar vb.)	Mesleki Dil
Senaryo Yazarı	Oturarak çalışır. Yazı makinesi ve saat (kronometre) ile çalışarak metni televizyon senaryosuna dönüştürür.	Özel Çevre Metin Yazarı Konunun Uzmanı	Konuşma Dili Mesleki Dil
Yapımcı	İşinin gereği sürekli feal haldedir. Planlama aşamasında araştırma	Yapımcı Yönetmen Özel Çevre	Televizyon Dili Konuşma Dili
	sunucu ve oyuncu	Özel Çevre	Konuşma Dili

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
	yapar. İdari yapı ile yüzyüze Mesleki Uzmanlar veya telefonla ilişki kurar. Metin Yazarı		Mesleki Dil
	Hazırlıklar aşamasında yüz Yönetmen		Televizyon Dili
	yüze ilişkiyle veya telefon Dekorcu		
	ve yazışma ile koordine gö- Kostümcü		
	revini yerine getirir. Para- Grafiker		
	sal sorunları çözümlenmek Teknik Yönetmen		
	için gereken kişilerle iliş- Stüdyo Şefi		
	kiye girer. Senarist		
		Yapım Planlama ve Koordine Bölümü	
Yönetmen	Senaryo, çekim senaryosu, kamera kartları, stüdyo planı için yazım çalışması yapar. Prova odalarında, stüdyoda, kontrol odasında,	Özel Çevresi	Konuşma Dili
		Sunucu ve Oyuncu	Televizyon Dili
		Yapımcı	
		Senarist	
		Dekorcu	

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
	dış mekanda yönetim işlemini yapar. Bu işleri yazı makinesi, intercom sistem, telefon, telsiz aracılığıyla gerçekleştirir. Hazırlıklar aşamasında yönetimle ilgili çalışmalarını denetler. Yaratıcı gücünü desteklemek için araştırma ve gözlemlerde bulunur.	Grafiker Kostümcü Makyajcı Teknik Yönetmen Stüdyo Şefi Aydınlatma Yönetmeni Ses Mühendisi Kameraman Resim Seçici Kayıtçı Telesine Operatörü Kurgucu Boom Operatörü	
Dekorcu	Eskiz için oturarak veya ayakta çalışır. Organizasyon için çeşitli ünitelerle	Yapımcı Yönetmen Aydınlatma Yönetmeni	Televizyon Dili

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
	<p>yüzyüze veya telefonla ilişki Kameraman kurar. Denetim yapar. Yardım- Ses Mühendisi cılarına örnek çalışmalar Gerçekleştirme Ustaları Mesleki ve Konuşma uyarlar. (Marangoz, Boyacı vb.) Dili</p>		
Grafiker	<p>Program için televizyona uy- Özel Çevresi gun grafikler hazırlar. Yara- Yapımcı tıcı gücünü geliştirmek için Yönetmen araştırma yapar.</p>		<p>Konuşma Dili Mesleki Dil</p>
Teknik Yönetmen	<p>Teknik birimlerde teknik Teknik Personel denetimleri yapar. Çeşitli Yapımcı kaynaklardan gelen görüntü Yönetmen ve sesin zamanında en iyi Kameraman şekilde verilmesini kontrol Aydınlatma Yönetmeni eder. Teknik cihazları kul- Ses Mühendisi lanır. Yapımla ilgili bir Resim Seçici</p>		<p>Teknik Dil Televizyon Dili Teknik Dil ve Televizyon Dili</p>

<u>Eleman</u>	<u> Davranışl</u>	<u> İletişim Çevresi</u>	<u> İletişim Dili</u>
	takım teknik kararların alın- masında rol oynar.		
Kostümcü	Programda kullanılacak giysi- lerin belirlenmesinde rol oy- nar. Giysilerin dikilmesini denetler, dışardan bulunması- nı sağlar.	Yapımcı Yönetmen Terziler	Konuşma Dili
Stüdyo Şefi	Yönetim odasındaki yönetmen ile stüdyo ekibinin arasında- ki iletişimi kulaklık aracı- lığıyla sağlar. Stüdyoda ayakta devamlı yer değiştirir, bu nedenle lastik tabanlı ayakkabı kullanır. Stüdyoda çekim hazırlıklarını kontrol	Hizmetliler Sunucu ve Oyuncu	Konuşma Dili Vücut İşaretleri Televizyon Dili
		Aydınlatma Yönetmeni Ses Mühendisi Kameraman	

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
	eder, hazırlıklara katılır. Yüz yüze ilişkiyle, telefon veya genel anons ile çekim ekibinin zamanında stüdyoda olmasını sağlar. Stüdyoda güvenlik önlemlerini alır. Stüdyonun temizliğini ve düzenini denetler.	Boom Operatörü Stüdyo Görevlileri Dekorcu	
Aydınlatma Yönetmeni	Stüdyoda, aydınlatma kontrol tablası başında ve iskelede (catwalk) ışık düzenlemesini yürütür.	Işık Görevlileri Yönetmen Dekorcu Teknik Yönetmen Stüdyo Şefi Ses Mühendisi	Teknik Dil Televizyon Dili

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
Ses Mühendisi	Ses düzeninin kurulmasını, seslendirme çalışmalarını ayakta veya oturarak ses kontrol cihazlarıyla denetler.	Yönetmen Teknik Yönetmen Dekorcu Aydınlatma Yönetmeni Stüdyo Şefi Ses Görevlileri	Televizyon Dili Teknik Dil
Makyajcı	Makyaj malzemelerini kullanarak, programda yer alan oyuncu ve sunucuların televizyon makyajını yapar.	Makyaj malzemelerini kullanan Yönetmen Oyuncu ve Sunucu	Konuşma Dili
Kameraman	Stüdyoda ayakta, öne-arkaya, yanlara ve çeşitli vücut hareketleriyle kamerayı kullanarak görüntü elde eder. Bazı yapılarda vinci	Yönetmen Teknik Yönetmen Aydınlatma Yönetmeni Dekorcu	Televizyon Dili ve Teknik Dil

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
	oturarak da kamerayı kullanır.Stüdyo Şefi Işık düzenlenmesinde katkısı olur.		
Resim Seçici	Yönetim odasında, resim seçme Yönetmen masasında oturarak, çeşitli görüntü kaynaklarından gelen Teknik Yönetmen resimleri düzgün, kesiksiz, akıcı, uyumlu ve amaca uygun olarak yayına verir.		Televizyon Dili ve Teknik Dil
Videoteyp Operatörü (Kayıtcı)	Görüntü kayıt cihazı başında Yönetmen resim seçicinin gönderdiği Teknik Yönetmen görüntüleri kaydeder.		Televizyon Dili Teknik Dil

<u>Eleman</u>	<u>Davranış</u>	<u>İletişim Çevresi</u>	<u>İletişim Dili</u>
Kurgucu	Çekimden sonra görüntü kayıt cihazlarını kullanarak kurgu işlemini yapar.	Yönetmen Teknik Yönetmen Ses Mühendisi	Televizyon Dili Teknik Dil
Telesine Operatörü	Programda kullanılacak değişik formatlardaki filmleri ve slaytları oynatarak, resim çekme masasına gönderir.	Yönetmen Teknik Yönetmen	Televizyon Dili Teknik Dil
Boom Operatörü	Stüdyoda vince takılı mikrofonun hareketini sağlar. Stüdyoda ayakta hareket halindedir.	Yönetmen Stüdyo Şefi Ses Mühendisi	Televizyon Dili

Yapım sürecinde yer alan kişilerin davranış ve iletişim özelliklerinden sonra, iletişim dilinin incelenmesinde yarar vardır. Aşağıdaki kısımda çekim aşamasında kullanılan iletişim dilinin dökümü yapılmıştır. Bu döküm, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Televizyon Merkezinde yapılan çekimlerin ses kayıtlarından çıkarılmıştır. Ses kayıtları, kontrol odasındaki yönetmenin çekim sırasında çekim ekibiyle yaptığı konuşmaları içermektedir. Gözlem ve ses kayıtları yapılan çekimler, beş ayrı çekim olup, her biri ayrı yönetmen tarafından gerçekleştirilmiştir. Ses kaydı yapılan konuşmalar, deşifre edilerek ekte verilmiştir.

Çekim sırasında kullanılan iletişim dilinin kişilere göre dökümü aşağıdaki gibidir. Benzer ve yakın anlamda kullanılan kelimeler aynı satır içinde yer almaktadır.

Yönetmen:

... Hazır mı - içersi hazır mı - stüdyo hazır mı -
kamera 3

Kayda gir, haber ver

Kayıt için on saniye - on saniye - kayıt için son
beş saniye

Fade in - Aç - Açılıyorsun

Cue - Kayıt

Çerçeve - Resim

Genel - genel çekim - genel al - tam çık

Kes - Kes l'e - l'e dön - kamera 3 - chyron

Zoom-in - resmi topla - yaklaş - resmi büyült -
zoom - zoom out - küçült - out yap

Netlik - focus - netini topla - netin kayıyor - net
gidiyor - netine bak - netini kontrol et.

Yakın çekim

Ayrıntı çekim

Bel çekim

İkili çekim

Boy çekim

Omuz çekim

Mix - geç - l'e geç

Aşağı çevrin - Aşağıya doğru çevrin - aşağıya

Yukarıya doğru çevrin - yukarı tilt - görüntüyü
aşağıya al.

Sağa pan - sağa doğru çevrin

Sola pan

Preview - ön izleme

Efekt

Çerçeve

Play back

Bindir - ver

Al

Onuncu dakika

Monitör

Jenerik

Caption

Ses provası

Karart

Kaydı durdurun - stop - durduk

Kafa boşluğu

Resim Seçici:

Special efekt

Kamera l' mi

Kesiyorum - Hocaya dönüyorum

Mix kanalı

Pot

Nasıl gireyim

Kayıtçı:

Hazırım

Siyah var

Kayıt

İn sert

Feed back

Teknik Yönetmen:

Seviye kaç

Çıkış

1 görüşmek istiyor

Aydaforu al

Çıkışa 1'i ver

Kes - kamera 1 - telesineye keser misin

Hazır

Mix

Stüdyo Sefi:

Hazır

Parlama-yok

Bir noktayı hemen belirtmekte yarar vardır, televizyon programları çekiminde kullanılan dil, yukarda dökümü yapılanla sınırlandırılmaz. Yukardaki çalışma, iletişim dili hakkında bir fikir vermesi için yapılmıştır. Oysa televizyonda kullanılan iletişim dili, sayfalar dolusu yazılır ve yukarda görüldüğü kadar basit değildir. Ses kayıtları yapılan çekimlerin çoğunluğu eğitim programıdır ve aynı niteliktedir. Bu nokta iletişim dilinin sınırlı olarak ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır.

Açıköğretim Fakültesi Televizyon Merkezinde yapılan bu çalışma, bu kurumda çalışan görevlilerin teknolojinin

getirdiği dilin etkisinde kaldığını ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanı sıra terimlerin Türkçe karđılıkları ile doğaçlama terimlerin kullanıldığı da görülmektedir. Ayrıca, tam anlamıyla dil birliğinin olduğu da söylenemez. Bazı kavramlar bir kaç değişik Şekilde ifade edilmiştir. Buna rağmen iletişimin kurulabilmiş olmasını, çekim ekibinin uzun süre birlikte çalışmasına bağlayabiliriz.

Ö Z E T

Yapılan çalışmada, televizyon programı yapım sürecindeki iletişim ele alınmıştır. Yapım çalışmalarındaki iç iletişim, öğeleri itibariyle ele alınırken, bunları etkileyebilecek faktörler de incelenmiştir. Buna göre mekan özellikleri, yapım türleri ve kurumun özellikleri iletişimin niteliğini etkileyebilecek unsur olarak belirlenmiştir. Bu unsurların iletişimi, dili açısından, iletişim araçları açısından etkilediği anlatılmıştır.

Daha sonra iç iletişimde kullanılan dil, vücut işaretleri ve fiziksel araçlar ele alınmış, bunların nasıl ve nerede kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca yapım çalışmalarında görev alanların konumları ortaya konmuş, televizyon diline küçük bir örnek verilmiştir. Bundan sonraki bölümde yapım görevlileri, çekim ölçekleri ve kamera hareketlerine ilişkin tanımlamalar yapılmıştır.

T A N I M L A R

Bu bölümde televizyon program yapımında görev alan kişiler, çekim ölçekleri ve kamera hareketlerine ilişkin tanımlara yer ayrılmıştır. Yapım görevlileri kısmında, bölüm sorumluları ve yönetmenle direk ilişkide olan kişilerin tanımlarına yer verilmiştir.

Televizyon dilinin bütününi içeren bir tanımlama yapılmayışı, televizyon dilinin zengin olması, dolayısıyla çalışmanın boyutlarını aşmasından kaynaklanmıştır.

1. YAPIM ELEMANLARI

Aydınlatma Yönetmeni: Bir sahnenin aydınlatılması için gerekli ışık düzenini yöneten kişi.

Boom Operatörü: Mimrofonun her çeşit hareketini kolaylıkla yapmasını sağlayan tekerlekli vinci kullanan kimse.

Dekorcu: Bir yapımın dekorlarını hazırlayan kimse.

Grafiker: Bir programın bütün grafiklerini hazırlayan kişi.

Kameraman: Televizyon kamerasını kullanan kimse.

Kayıtçı: Görüntü kayıt cihazını kullanan kişi.

Kostümcü: Televizyon programında kullanılacak giysilerin sağlanması, seçilmesi ve kullanılmasından sorumlu olan kimse.

Kurgucu: Elektronik kurgu işlemini yapan kişi.

Makyajcı: Makyajı gerçekleştiren kimse.

Resim Seçici: Yönetmenin komutları doğrultusunda, çeşitli görüntü kaynaklarından gelen görüntüleri yayına veren kişi.

Senarist: Senaryoyu hazırlayan kimse.

Ses Mühendisi: Bir yapımda sesle ilgili bütün hazırlıkları yapan ve yöneten kimse.

Stüdyo Şefi: Stüdyoda yapımı yöneten ve her türlü hazırlıkla uğraşan kimse.

Teknik Yönetmen: Çeşitli kaynaklardan gelen görüntü ile sesin zamanında, doğru olarak verilmesinden sorumludur.

Yapımcı: Bir televizyon programının ana konusunu bulan, programın hazırlanması, gerçekleştirilme çalışmalarından sorumlu kimse.

Yönetmen: Bir televizyon programının sanatsal yönlerinden sorumlu olan çekim işlerini bizzat yöneten kimse.

2. ÇEKİM ÖLÇEKLERİ

Ayrıntı Çekim: Vücudun herhangi bir kısmına ait parçalardan birini (göz, dudak vb.) tüm ekranı dolduracak şekilde veren çekim.

Yakın Çekim: İnsanın tüm yüzünü ekranı dolduracak şekilde veren çekime denir.

Omuz Çekim: İnsanı omuzlarından itibaren gösteren çekime denir.

Bel Çekim: İnsanı belden itibaren gösteren çekime denir.

Diz Çekim: İnsanı dizinden itibaren gösteren çekime denir.

Genel Çekim: İnsanı bütün olarak ve çevresiyle verilen çekime denir.

3. KAMERA HAREKETLERİ

Sağa-Sola Çevrinme: Kameranın yatay ekseninde soldan sağa veya sağdan sola dönmesi.

Yukarı-Aşağı Çevrinme: Kameranın ekseninde yukarıya veya aşağıya eğilmesidir.

Yükselme-Alçalma: Kameranın, hidrolik stüdyo gövdesi üzerinde aşağıya inmesi veya yukarıya kalkması.

Sağa-Sola Kayma: Kameranın gövdesiyle birlikte sağa veya sola hareketidir.

Öne-Geriye Kayma: Kameranın gövdesiyle birlikte sağa veya sola hareketidir.

Arc: Kameranın gövdesiyle birlikte sağa veya sola doğru kavis çizerek kaymasıdır.

Zoom: Değişen odak uzaklıklı merceklerle yaklaşma, uzaklaşma.

TİCARET HUKUKU DERSİ ÇEKİMİ 18.3.1985

Yönetmen : Jenerik koyacak kadar boşluk bıraktın mı bandın başında... Kes 1, kes 3 diye sıralı....

Tek. Yön.: Çıkışa l'i kessene

Yönetmen : Kemal, şöyle ne kadar genele çıkabiliyorsun. Önce genelini görelim ondan sonra yakınlara geçeriz.

Kameraman: Genelim bu

Yönetmen : Birini gösterme panonunda

Kameraman: Şurdan yakına geçeriz. En yakın nerde bırakalım. Şu ...

Yönetmen : Evet en yakın bu, daha fazla girme.

Resim Seç: Yazı yamuk mu yazılmış, yazılar

Tek. Yön.: Hazır

Yönetmen : Ses provası yaptınız mı hocam (sesci)

Ses Op. : Tamam iyi... Hazır

Yönetmen : Stüdyo şefi, içerisi hazır mı

Std. Şefi: Hazır

Yönetmen : İyi.. Biz de hazırız. Münevver (Teknik yönetmen)...

Tek. Yön.: Bir telecineye kesermisin çıkışa

Yönetmen : Nihat (Std. Şefi), son bir kez hocayla anlaşın
işaret konusunda, sürelerde şaşırmayın sonra.

Tek. Yön.: (Resim Seçiciye) Mix'temi çalışacaksın

Resim Seç: Evet, bu pot çok kötü, pır pır yapıyor

Tek. Yön.: Mix'e kes, sonra l'i ver

Resim Seç: Şu anda bir

Tek. Yön.: Mix'ten telecineyi kes

Yönetmen : Nihat (Std. Şefi), beni duyuyormusun

Std. Şefi: Hazır

Yönetmen : Erkan (kayıtçı), kayda gir haber ver.... Kayıt
dediğim an açılıyorsun (resim seçiciye)

Kayıtçı : Kayıt

Yönetmen : 10 saniye kayıt için. Beş, dört, üç, iki, bir
kayıt... Ver (hocanın adı için) Yavaş yavaş al...
Kemal (kameraman) yavaş yavaş aşağıdaki panoyu
çıkart, gir... Kal öyle Kemal.. Kemal kafa boş-
luğuna dikkat et. Ayğa kalkınca çıkıyor.. Naz-
mi (kameraman), çok az sağa pan yap. Az daha..
evet.... Kemal çok az zoom out yap, adamın elle-
ri kesilmesin... Nazmi netliğini kontrol eder-
misin.. Kemal dikkat et sağ tarafına gidecek..
Erkan stop.. Nihat durdur. Ben geliyorum içeriye..

Baştan alıyoruz.. Nazmi ismi al, baştan alıyoruz.. O caption'ın ışığı mı sönmük.. Erkan başa aldıysan kayda gir. Nihat hazır.

Kayıtçı : Kayıt

Yönetmen : 10 saniye kayıt için, beş, dört, üç, iki, bir, kayıt... Ver... Al... Kemal yavaş yavaş sağdaki panoyu kaybet. Çok yavaş. Öyle kal Kemal.. Fazla girme.. Kafasına dikkat et, yapışıyor sonra... Dikkat Kemal... Kes.. Kes hocaya... Kes... Kemal sabit dur, şeyide göster... Kes hocaya... Onuncu dakika... Kemal şimdi yavaş yavaş açılırken sağdaki panoyu alacağız, hocanın solundaki ilk pozisyonumuza döneceğiz, ona geçelim.. Ne tarafa bakıyor.. Nazmi çok az sağa pan yapar mısın, çok az ama.. Tamamdır.. Çok az da yukarı tilt... Kes.. Kemal dikkat et.. Göster grafiği...

Resim Seç: Net değil ya.. Net değil

Yönetmen : 15.dakika.. Kemal, Kemal.. Karart.. karart.. karart.

Resim Seç: Ah ne zaman bitti. Nasıl bitirdi o öyle

Yönetmen : Başa alıp izliyelim

Tek. Yön.: İzliyecekmiyiz, çekelim hepsini öyle mi izleriz.

Yönetmen : Bir izliyelim de, grafik değişecek yani...

Kayıtçı : Kayıtta

Yönetmen : 10 saniye kayıt için, beş, dört, üç, iki, bir, kayıt.. ver.. Kemal şimdi çaktırmadan hocayı tek al.. Kaybet.. Kemal öyle kal.. soldan azıcık bölge giriyor, dönerlinin.. azıcık sağa çevrin yok et.. tamamdır.. Kemal dikkat et.. Kes.... Kes üçe.. Kemal hocanın eline dikkat.. Dikkat et.. Kes.. Kes hocaya.. Kes.. Kes.. Hazır ol kes.. Kemal sabitleş.. Kes.. Hazır ol.. Kes.. Kes.. Kes hocaya.. Kes.. Kes hocaya.

İŞLETME FİNANSMANI DERSİ ÇEKİMİ 2.5.1985

Kayıtçı : Kayıtdayız

Yönetmen : Kayıt için son 5 saniye. 4, 3, 2, aç, başlasın..

Hayır durduk, durduk. İşareti alamıyor mu?

Nalan(kayıtçı) hemen kayda gir, haber ver.

Kayıtçı : Kayıtda

Yönetmen : Hoca hazır.. Başlasın.. Bindir.. Alıyorsun. 0

sehpayı kaldırıyorsun hafifçe, evet. Kamera 3

biraz zoom out çık. Çık çık çık, aşağı doğru

çevrin. Kal öyle. Chyron hazır. Evet kes. Mix

yapabilir misin, hazırsın, geçiver.

Resim Seç: Mix yapmıyor

Yönetmen : Pardon durduk durduk. Kamera 3 yukarıya doğru

çevrin. Kayda gir haber ver.

Kayıtçı : Kayıttayım

Yönetmen : Hazır.. Başlasın.. Bindir.. Al.. Chyron hazır..

Chyron mix, tamam. Evet biraz aşağıya doğru çev-

rinebilirsin. Tamam. Hafifçe sağa doğru çevrin.

Daha daha tamam kal öyle. Hazır ol kesecez..

Kes.. Buna geçmek için hazırsın, geçiyorsun

Resim Seç: Hocaya mı döneceğim

Yönetmen : Evet geçeceğiz, bir. Bu ikinci tanım mı

Yön. Yard: Evet

Yönetmen : Kamera 1, bak hoca tahtaya gittiği zaman açıl-
 larak izliyeceksin. Kamera 3, biraz sonra hoca
 tahtayı çevirecek, çevirdikten sonra en kısa
 zamanda çerçeveni alacaksın. Evet kamera 1.
 Hazır ol, kes 3. Onu biraz toplarmısın. Biraz
 daha, daha tamam. Kamera 1, tekrar açıl eski
 şeyine. Döndüğü zaman çok yapışır. Ne oldu....

Kayıtçı : Hazırım. Demin insert'ü yaptım. Şimdi girebi-
 lirimiz, tamam

Yönetmen : Sağol, stüdyo hazır mı

Std. Şefi: Evet biz hazırız.

Yönetmen : Gir kayda haber ver. Kayda girmek üzereyiz ha-
 zır. Hoca monitörü izlesin, baksın, kayda gi-
 receğiz.

Kayıtçı : Kayıttayım

Yönetmen : Kayıttayız. Ne oldu ya. Nalan biz senin resmini
 alamadık. Ben hocaya işaret vereceğim. Gir kay-
 da.. Başlasın.. Burdan bire keseceğiz.. Bir..
 Üç.. Chyron hazır. Nalan şimdi bunlara basacak-
 sın devam edecek, durmayacaksın. Bir.. Üç..

Kesmiyeceğiz, akıp gidecek.. Bir.. Tamamını, başla.. Üç... Güzel.. Bire geçmek için hazır ol. Bir.. Çok güzel. Bundan sonra nereye geçiyoruz.

Yön.Yard.: Daha çok var

Yönetmen : Çok güzel kurtardık. Kamera 1, omut çekime kadar girermisin. Kal böyle tamam.. Nereye geliyor. Hazır chyron bandı. Kes.. Bundan sonra geçiyormuyuz hocaya. Bir.. İkinciye hazırla. Chyron hazır.. Başla.. Ver.. Bir.. Bunun için hazır ol. Kal öyle başla, bir.. Geç kaldık. Kamera 1 şey çekimine geçermisin, teşekkür. Hoca başlasın, kes bire. Nalan sonra düzelteceğiz onları. Nalan bana bir süre söylermisin.

Kayıtçı : 16 dakika

Yönetmen : Kamera 1, döner tahtaya geçecek, çevrilecek ve açılacaksınız. Hazır kamera 1. Üç.. Açıl kamera üç, açıl açıl tamam. Kamera 3 yukarıya doğru zoom in. Hocanın şeyiyle birlikte izleyivereceksin. Gir oraya, zoom in yapıyorsun. Gir gir gir oraya. Yukarıya doğru çevrin hafifçe. Çok girdin. Out yap biraz. Peki kal öyle.

Tek.Yön. : Abi burada kessek mi? Renk açıldı biraz.

Yönetmen : Biraz duruyoruz.

PAZARLAMA DERSİ ÇEKİMİ 24.3.1985

Std. Şefi: Pointer'e bakacakmısınız, parlıyor mu parlamıyor mu?

Yönetmen : Bakalım, ikiyi versene, ikiyi kessene. Renk gitti. Yok canım parlamıyor, baksana. Gayet iyi.

Yön.Yrd. : İyi değil mi? Tamam Nihat (stüdyo şefi)

Std. Şefi: Tamam hocam parlama yok.

Yönetmen : Renk mi gitti ikiden

Yön. Yrd.: Ali İhsan (kayıtçı) hazırmısın

Kayıtçı : Evet hazırım.

Yön. Yrd.: Tamam. Nihat içerisi hazır değil mi. Tamam

Tek. Yön.: Ali İhsan seviye kaç sende, nasıl.

Kayıtçı : Şu anda bende siyah var.

Tek. Yön.: Çıkışa kamera biri verelim. Ne kadar, iyi mi.

Kayıtçı : İyi

Yönetmen : Şu arkadaki gölge rahatsız ediyor.

Kayıtçı : (yönetmen yardımcısına) Ben burdan kayda girdiğim zaman, daha doğrusu ben açın dediğim

zaman açacaksın. Ona göre ayarladım.

Yön. Yrd.: Sen mi diyeceksin.

Kayıtçı : Ben diyeceğim. İstersen anlaşalım.

Yön. Yrd.: Tamam. Ali İhsan seni dinliyoruz. Kayda girebilirsin.. Hoca hazır olsun Nihat

Std. Şefi: Hazır

Yön. Yrd.: Tamam.. Gir kayda.

Kayıtçı : On

Yön. Yrd.: Kayıt için 10 saniye var

Kayıtçı : Beş

Yön. Yrd.: Beş

Kayıtçı : Dört, üç, iki, bir, aç

Yön. Yrd.: Aç, cue.. Bindir.. Yaklaş... Kal, kal ismi al..
Bülent panoya dön... Bülent (kameraman) panoya
dönsün, beni duymuyor mu...

Yönetmen : Tanım değil mi?

Yön. Yrd.: Tanım mı? Niye okuyor hoca.. Okuyor.. Kaydı
durduruyoruz.... Kayda gir.. On saniye

Kayıtçı : Beş

Yön. Yrd.: Beş

Kayıtçı : Üç, iki, bir, aç

Yön. Yrd.: Cue.. Nedim (kameraman) gir.. Kal.. Bülent isim
değiştir... Biraz soldaki boşluğu yok et Bülent..

Tamam, tamam....

Yönetmen : Biliyor değil mi onların Chyron'dan geleceğini

Yön. Yrd.: Biliyor

Resim Se.: Önce hangisine kesiyoruz.

Yön. Yrd.: Şu.. Üç.. Nedim, hoca ilk sağdaki panoya yürü-
yecek. Sen takip edersin. Fazla genelde kalma-
sın. Zoomla falan şey yap... Nedim ne yapıyor-
sun, orası değil..

Yönetmen : Biraz hocaya yanaşsın

Yön. Yrd.: Yanaş

Yönetmen : Fazla girme

Yön. Yrd.: Tamam tamam, çok girdin

Yönetmen : Şurada bir yerde geri çıkart

Yön. Yrd.: Biraz açıl

Yönetmen : Ben sana söyleyeceğim

Yön. Yrd.: Tamam tamam kal..

Yönetmen : Yandaki panoyu alsın şimdi

Yön. Yrd.: Nedim hocayı takip et, panoyu al biraz.. Al..
Kes.. Kes.. Kes.. Bülent öbürüne geç.. Açıl,
geri çık, çık... Evet kes..

Yönetmen : Fazla yanaşma okuyor

Yön. Yrd.: Tamam.. Nedim biraz öbür panoya kaysana sağdaki,
ikinci şekli anlatacak çünkü yavaş yavaş açıl-

madan, açılma, açılma, açılmadan

Yönetmen : Bülent biraz daha açılsın

Yön. Yrd.: Şekli büyütsene, biraz büyütsene, aşağı al,
aşağı al.

Yönetmen : Görüntüyü aşağıya al

Yön. Yrd.: Tamam biraz daha büyült. Tamam. Çok kısa geçi-
yor şekilleri...

Yönetmen : Şurda keselim

Yön. Yrd.: Niye

Yönetmen : Biraz daha uzatsın

Yön. Yrd.: Şimdi ritmi bozulursa hocanın. Şunu anlatsında..
Bülent'in işi bitti, öbür kameraya geçsin..

Yönetmen : Öbür kamerada ne var

Yön. Yrd.: Şu dördü şey var. Bülent onu sabitlediyse
öbür kameraya geçebilirsin, yalnız kulaklığını
tak da beni duy..

Yönetmen : Bir şey oldu

Tek. Yön.: Kesseniz

Yönetmen : Birazdan keseceğim.. Burada kesiyoruz. Birşey
varsa durdurabiliriz.

Yön. Yrd.: Nedim biraz sonra panoya yürücek hoca, ikinci
şekle..

Yönetmen : Nedime söyle hazır olsun.

Yön. Yrd.: Hazır ol Nedim.. Nedim takip et, takip et.

Resim Se.: Keseyim mi

Yönetmen : Kes

Yön. Yrd.: Kes

Yönetmen : Nedime, öbürüne kes, kes hemen, kes öbürene.

Tamam

Yön. Yrd.: Tamam mı

Resim Se.: Şu anda mix kanalı çalışmıyor

Yön. Yrd.: Olmuyor mu

Yönetmen : Tamam tamam.. Durduralım kaydı

Yön. Yrd.: Olmaz ama

Yönetmen : Durdur

Yön. Yrd.: Kaydı durduruyoruz..... Ali İhsan kayda gir.

Kayda giriyoruz. Hocayla. Cue..... Nedim

hazır ol.. Kes... Kes... Nedim hoca bu sefer

öbür panoya gidecek. Netsizlik var ikide..

Nedim kayabilirsin yavaş yavaş. Kes.. Hocaya

kesiyoruz.

Yönetmen : Çevireceği zaman genelde göster panoyu..

Yön. Yrd.: Hocaya kes

Yönetmen : Panoyu da al

Yön. Yrd.: Panoyu kaybetme.. Al al al tamam kaybetme...

Aç Bülent aç.. Biraz sağa pan. Tamam.. Kes..

Kes.. Bülent tamam tamam. Kes.. Nedim genele
çık.. Tamam.

Yönetmen : Ön izlemeye Nedimi bir kessene. İyi... Nedim
fazla girme.. Biraz çık, biraz geri zoom...
Evet güzel..

Yön. Yrd.: Kes.... Karart... Tamam.

E K - 4

KIBRIS GECESİ (EĞLENCE PROGRAMI) ÇEKİMİ 27.3.1985

Yön. Yrd.: Kayıttamısın Nalan(kayıtçı)

Kayıtçı : Kayıttayım

Yön. Yrd.: Tamam, bunda kal biraz

Yönetmen : Ses ne oluyor

Yön. Yrd.: Kamera 3 netliğine dikkat et, iki netliğine
dikkat et

Yönetmen : Biraz zoom yap, zoom yap, Nazmi(kameraman)
zoom yavaş yavaş

Yön. Yrd.: Abdül(ENG) yakın çekim al, ayrıntı çekim

Yönetmen : Çok güzel orda kal Nazmi. Seyirci arasından
bir adam çıkacak, ikiniz de yakalamaya çalışın.
Seyircilere dönün. Yakın yakın. Üç keş üç.
Focus'u bozma, tekrar bire dön.. Kemal senin
yakaladığın adammış. Sahneye kadar takip ede-
ceksin. Biraz gerilerden seyirci versene. Arka-
ları karanlık. Önden boş koltuğu görme. Çok
güzel kal orda. Evet üçe hazırla. Alkış başla-
dığında geç. Ondan sonra ikiye geleceğiz.

Resim Se.: Mix mi yapacağım yine

Yönetmen : Mix yap. Bir üç iki, bir üç iki. Mix uzun sürüyorsa kesme yap.. Evet ver seyirci ver. Tekrar dur bakalım adam kalkacaksa tekrar bir.. Başka seyirci ver. Dön dön. Orda kal. İyi, geçir. Takip et. Kes.. Resmini toparlıyarak git. Netin bozuk yine.

Tek. Yön.: 1 iyi idi.

Yönetmen : Evet dur. İyice yakına girsinde. Dur sen dur. Evet, şimdi mixle geç. Önce seyirci ver. Mixle ver. Senin focus berbat ediyor Kemal(kameraman). Ver, başka seyirci ver. Kemal sen de başka seyirci ara.

Yön. Yrd.: Kemal, şu Abdül'ü bir versene bana. Abdül beni duyuyorsan bir işaret yapsana.

Yönetmen : Kemal arkaları fazla görme, karanlıkta kalıyor. Hah şöyle grup verin. Biraz zoom in yap. Geç bire. Çok güzel. Daha yakın çalış, daha yakın çalış.

Yön. Yrd.: Kamera üç netine bak. Hemen çok kısa.

Yönetmen : Dur, dur. Biraz sesi açarmısın. Duyamıyorum. Hazır. Alkışlarken. Bozma kesecem. Bozmayın her an kesecez. Aman net.

Yön. Yrd.: Daha net, daha net.

Yönetmen : Daha net değil, netliğini kontrol et. Çık Kemal.

Lafı bulalımda geçilim. Sana kestikten sonra yavaş yavaş karanlığa girmeden zoom back yap. Kes. Evet başla zoom'a. Evet yeter. Kes tekrar bire Kamera üç kesiyorum dikkat.

Yön. Yrd.: Kemare üçe ön izlemeden bakabilirmiyim.

Yönetmen : Evet geç.. Evet geç bire lütfen. Kemal net yine gitti. Evet bozdun. Güzel aynı şekilde zoom çık. Yeter, geç bire. Geriden bir çevrinme yap bana. Kestiğim anda öyle bir çevrinme attır bana. Evet geç üçe. Çevrin, yavaş yavaş. Evet keseceğim dur artık. Kes bire, çok güzel. Kemal senin net, çok titiz davranman gerekiyor. Genelde, genelde. Alkış görelim. Tamam üç güzel.
Oynama

Tek. Yön.: 1 görüşmek istiyor.

Yönetmen : Evet buyrun

Kamera 1 : Kamera 2 ve 3 ışıklarını kapatırsa Aydafor görülür.

Yönetmen : Hemen kapatsın. Işıkcıya söyle (yönetmen yardımcısına)

Tek. Yön.: Biri de aydaforu alsın ya, kameradan

Yönetmen : Bu aydafora dönsene. Evet 1'e geç.

Yön. Yrd.: Birde birşey yok.

Resim Se.: Karanlık

Yönetmen : Tamam aydafor başlayacak. Bizim için önemli değil. Kameramanlar ışıklarınızı söndürün.

Yön. Yrd.: Aydafor nerde

Yönetmen : Bu bizim sorunumuz değil

Yön. Yrd.: Hayır aç. Yoo pardon kalsın kalsın

Yönetmen : Şey Nazmi aydaforu görebilirsin herhalde

Yön. Yrd.: Işığı açma, kal

Tek. Yön.: 1 görüşmek istiyor.

Yönetmen : Nazmi. Hah.. Fazla karanlık kaldı.. Evet iki tane şey var. Çocuklar iki tane Rauf Denктаş'tan sonra N. Konuk diye biri konuşacakmış. Ondan sonra

Kameraman: Atilaya söyle Atilaya(ışıkçıya)

Yönetmen : Ben size bilgi veriyorum. Nazmi köşeyi yakacaksınız oldu mu?

Kameraman: Tamam

Yönetmen : Konuşmacı varya, oraya. Sen şey, sazçıları ayarla. Nedim çalgıcıları ayarla sen. Sabah yaptığımız gibi.

Resim Se.: Ben special effect mi vereceğim.

Yönetmen : Yok effect vermiyelim

Resim Se.: Nasıl gireyim

Yönetmen : Normal şeyle, mix'le

Resim Se.: Böyle mi, special effect yaptığım zaman çok ....

Yönetmen : Kemal karşıdan çıkanları ayarla, durumunu.
Dansçılar başlayacak biraz sonra.. Görüntüyü
neden alamıyoruz. Hal köşeye mi verdiler.

Tek. Yön.: Hangi kamerayla başlayacaksınız.

Yönetmen : Kamera birle. Nazmi seninle gireceğiz.

ENG Kam. : Haluk (yönetmen yardımcısı) beni duyuyor musun.

Yönetmen : Söyle Abdül. Abdül söyle

ENG Kam. : Ses kaydı yapamıyorum.

Yönetmen : (sesciye) Ses kaydı yapamıyormuş

Ses Op. : Niye yapamıyormuş

Yönetmen : Abdül niye yapamıyorsunuz. Şey Bülent(ses op.)
geliyor.. Atila(ışıkçı) bak bundan sonra gene
normal ışıklarını yakıyorsun, oldu mu.

İşıkçı : Konuşmacı ışığı mı.

Yönetmen : Evet. Hazırlan da bitiyor.

Resim Se.: Kamera l'le mi gireceğiz.

Yönetmen : Evet l'le gireceğiz. Abdül seyirci de alıyorsun
değil mi. Yaksın ışığı, sunucu ışığı. Çok güzel..
Nerde bu adam. Karşıya karşıya. Perde aralığına
geç. Ordan çıkacaklar. Yerlerini almadılar de-
ğil mi Nedim.

Kameraman: Evet

Yönetmen : Tamam hazır. Geneli açacak. Atila dikkat. Biraz daha netini toptasana. Yak. Evet geç. Arkada kal. İkiyi hazırla. Geç. Geç bire. Bire geç. Biraz resmi topla. Aynı adamlar. İki ayakla çalış. Yüzlere çalış. Bel çekime çalış.

Yön. Yrd.: Üçe, üçe geç.

Yönetmen : Hemen değiş. Resim yok orda.

Yön. Yrd.: Abdül var orda.

Yönetmen : Bir, biraz daha yakın çekim ver. Evet gir. Üçü ver. İkide kal. Geç bire. Kemal netin kayıyor. Bak iki çok güzel, geç. Biraz daha yakın ayak ver, biraz daha yakın. İki evet bir. Hiç fazla tutmayın figür kaçıyor. Tam çık, tam çık, genel, genel. Genel çekime geç. Kulaklığı mı gitti. Duymuyor. Gitti yahu. Çok kötü resim. Dur dur boş resim. Hemen geç ayağa. Hemen üçe geç. Fazla tutmayın. Kemal duyuyorsan kameranı salla. Netini kontrol et. Evet gir. İkiyi ver.

Yön. Yrd.: Bire dön.

Yönetmen : Çalgıcıları al. Genel ver, genel ver. Nedim genel. Duymuyorlar beni. Üç güzel. Biraz daha topla resmi. Kaybetme adamları. Hop bu tarafa geç. Şimdi bu tarafa geç. Üçe gel. Kemal ayak ver. Kalabalık bir yerden. İki üç. İki üç, oynayın, oynayın geçin. Üç, Nazmi ayak ver.

Kemal netin çok gidiyor gine. Kesince açıl. Kes
 üçe. Evet açıl, zoom back, zoom back. Bekleyin.
 Biraz daha yakın. Yüzlerden. Evet geçebilirsiniz.
 Geç, geç. Kamera birden al. Biraz topla resmi.
 Geç üçe. Geç hemen dolu resme. İki, iki. Yavaş
 yavaş çık. Net gidiyor. Kaybetme. İkili çekim
 kaybetme. Genele çık. Topla resmi. Kamera üçe
 geçebilirsiniz. Boy çekime gel. Boy çekim boy.
 Kemal boy. Orda kal. Ayak çekimini hiç bozma.
 Ayakta kal. Bire kes. Bozma Kemal. Geç genele.
 En büyük genele geç. Geç bire. Kemal sunucuya
 ayarla. Dans bitiyor. Yakın çekim ver. Kes bire,
 kes üçe, kes bire, ikiye. Genele çık yavaş ya-
 avaş. İkiye geçin. Geç bire. Abdül kaybol ordan.
 Bire dön. Şu çevrinmeyi alın. İkiye geç, bire
 gel. Kesme kelleyi. Genele çık. Abdülü kes. Çok
 hızlı geçişler yapın. Bire geç. Tutmayın fazla.
 Biraz çık yavaş yavaş. Hafifçe genele. Üçü ka-
 çırmayın. Ver üçü. Tekrar bire dön. Çalgıcıları
 ver. Üçü ver. Kes kes çok güzel. Çerçevene bak.
 Bire dön. Net değil resim. Netini kontrol et.
 Ver bire. Çıkışı takip edin. Daha yakın çekim.
 Netine bak. Biraz zoom in, zoom in, çık biraz.
 Üç güzel, ver üçü. Bire dön. Üçü ver. Çalgıcı-
 lara dön ve kal. Evet. Karart. Kaydı durdurun.

TÜRKİYENİN İDARİ YAPISI DERSİ ÇEKİMİ

Kayıtçı : Kayıt

Yönetmen : 5 saniye. Ses, görüntü fade in, cue. İkiyi bindirmeye hazır... Bindir.. Al.. Zooma başla kamera 1. Değiştirin hemen, kamera ikinin şeyini değiştirin hemen. İsmi değiştirin. Hazırla hemen, biraz küçült. Ortala hemen. Bindirmeye hazır.. Bindir.. Al.. Evet ikinin şeyini değiştirin. Kamera iki, üç kombinasyonu. Üç numaranın resmi tamam. Kamera iki, sen "Kamu Hizmeti" yazısını bindireceksin. Preview'u hazırlar mısınız lütfen. Evet küçültüyorsun. Biraz sola pan yap. Tamam öyle kal. Evet iki numara sen görüntünü hazırladıysan dönebilirsin. Bundan sonra kamera ikiye. Kamerayı aşağıya indir, ışığı almasın. Kamera 1, biraz zoom out çıkarmısın. Masayla birlikte. Buralarda iki chyron var... Kaç dakika oldu söylersin ... Stop, stop. Evet stüdyo hazır mı? Nalan(kayıtçı) "demek oluyor ki" den hemen sonra cue vurduysan kurgulu

gidebiliriz. Tamam mı? Evet kayda gir. Gelen sesi de duyalım, play back'i. Olmadı, tekrar lütfen... Hazır mıyız. Sen cue için hazır mısın. Başla Nalan, cue.

Kayıtçı : Sesde feet-back var

Yönetmen : Stop, stop. Baştan alacağız. Cue için hazır ol Oğuz(stüdyo şefi) Münevver(teknik yönetmen) hazır mısın? Başla.. Cue... Ver üçe mix.. Bindir.. Al.. İkiye mix yapmaya hazır. Ver ikiyi.. Bire dönüyorsun, dön. İkinin işi bitti.

SANATSAL HİZMETLER İSTEK FİŞİ

SANATSAL HİZMETLER

İSTEK FİŞİ

PROGRAMIN ADI :

YAPIMCI YÖNETMEN :

GRAFİK DEKOR :

TESLİM TARİHİ :

NO	TÜRÜ	İÇERİĞİ

İLÂN TAHTASINA YAPIŞTIRILAN
GÜNLÜK ÇALIŞMA ÇİZELGESİ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
AÇIKÖĞRETİM FAKULTESİ

GÜNLÜK ÇALIŞMA ÇİZELGESİ

YAPIMIN ADI : ..... ÇALIŞMA YERİ : .....
YAPIM NO : ..... ÇALIŞMA TARİHİ : .....
ÇALIŞMA SAATİ : .....

GÖREVİ	ADI SOYADI	N O T
Yönetmen		
Yönetmen Yard.		
Teknik Yönetmen		
Stüdyo Şefi		
Ses		
Kamera		
Işık		
Kamera Kontrol		
Resim Seçici		
Görüntü Kayıt		

YAPIM İSTEK FORMU

Tarih .. /.. / .....

Yapım n0:

YAPIM İSTEK(ÖNERİ) FORMU

Dersin adı :	Programın adı :		
Yayın tarihi :	Programın süresi :		
Metin yazarı (senaryo) :	Sunucu :		
Yapımcı :	Yönetmen :		
Yapım yard. :	Yönetmen yard. :		
Stüdyo şefi :	Resim seçici :		
Yapım yeri :	Yapım günü :		
Yönetim(yapım) toplantısı yeri:	Günü :	Saati :	
İSTEKLER	TARİH	SÜRE	SAAT
SÜTÜDYO (Elektronik kayıt)			
E.KAMERA SAYISI			
VTR SAYISI			
KURGU: Band ☐ Film ☐			
STÜDYO (Film çekimi)			
F. KAMERA SAYISI			
FİLM 8mm ☐ 16mm ☐ 35mm ☐ Siyah/beyaz ☐ Renkli ☐ Negatif ☐ Reversal ☐			
TELESİNE Film ☐ Slayt ☐ Epi ☐			
ANİMASYON (Çizgi film) ☐ S/B ☐ Renkli ☐			
FOTOĞRAF S/B ☐ RENKLİ ☐			
DIŞ ÇEKİM Naklen yay. arabası ☐ ENG ☐ Film ☐			
GRAFİK			
DEKOR ☐ KOSTÜM ☐			
MAKYAJ			
DÜZ SESLENDİRME ☐ DUBLAJ ☐			
MIX ☐ EŞLEME ☐			
ÖZEL EFEKTLER SES ☐ GÖRÜNTÜ ☐			
Diğerleri			

PROGRAM BİLGİ FORMU

	BAND NO	:	
	BAND SÜRESİ	:	
DERS ADI	:	.....	
ÜNİTE ADI	:	.....	
YAPIM NO	:	ÜNİTE NO :	.....
PROGRAM SÜRESİ	:	.....	
PROGRAMA KATILANLAR	:	.....	
YÖNETMEN	:	.....	
YAYINA HAZIR	:	İMZA...	.....
NOT	:	.....	
	:	.....	
	:	.....	

BAND BİLGİ FORMU**GÖRÜNTÜ KAYIT KARTI**

BAND NO. : ..... KAYIT TA. : .....
PROG.ADI. : ..... ÜNİTE NO. : .....
SORUMLU YÖN. : .....
SORUMLU YÖN. YARD. : .....
KAYIT OP. : .....

<u>KAYIT NO. :</u>	<u>MİNUTAJ</u>
1. :	.....
2. :	.....
3. :	.....
4. :	.....
5. :	.....
6. :	.....
7. :	.....
8. :	.....

BAND SÜRE : .....
TOPLAM PROGRAM SÜRESİ : .....
BAND DURUMU : .....

K A Y N A K Ç A

Davis, Desmond "Televizyon Yönetmeni İçin Temel Bilgiler"
Çeviren Ahmet Pınar-Arsal Soley. Televizyon Program ve
Yayın Planlama Müdürlüğü, 1972 (teksir).

Esen, Selim. "TV Haberciliği ve TV Yapım Tekniği" Ankara:
TRT Eğitim Dairesi Bankanlığı Eğitim Uygulama Müdürlüğü
1984 (teksir)

Eyikan, Ayhan. Film Yapımı Yönetimi Tekniği. Ankara: 1973.

Gökdağ, Dursun. "Televizyon Dili ve Kullanılması", An. Ü.
Açıköğretim Fakültesi, 1982 (teksir)

Kılıç, Levent-Haluk Yüksel ve Deniz Güler. "Televizyonda
Görüntü Geçiş Yöntemleri", An. Ü. Açıköğretim Fakültesi,
1982 (teksir)

Millerson, Gerald. Effective TV Production, 2. Baskı,
London: Focal Press, 1983.

_____. The Technique Of Television Production. 7. Baskı,
London: Focal Press, 1969.

Öngören, Mahmut Tali. Televizyon Film Yapım Yöntemleri.
Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1976.

Özön, Nijat. Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü.

Ankara: TDK Yayınları 1981.

Sarioğlu, Güner. Televizyonda Yapım ve Yönetim. Ankara:

1967.

_____. Televizyon Program Yapımı ve Yöntemi. Ankara: A.Ü.

Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1976.

TRT. "EBU İstatistikleri" (teksir).

"Resimli Ansiklopedik Video Sözlüğü", Video-TV Dergisi.

Sayı: 14, Mayıs 1983.

Zettl, Herbert. Television Production Handbook. 2. Baskı,

California: Wadsworth Publishing Company Inc. 1968.